

عدد : ۳۴ (برنجی سنه) ۱۳ : رجب ۱۳۱۷
جمعه ۵ تشرین ثانی ۱۳۱۵ افرنجی ۱۷ تشرین ثانی ۱۸۹۹ (برنجی جلد)

ادبیات ، فنون عکریه و بحریه ،
وتادیع و تجارت و زراعت و صنایع
ومعارف و امور نافعه و اکتیهای فقراتدن
پانچ مصنوعز جریده . هر نوع خصوصیات
ایچون غزته نك مدیریت ظاهر بک صراحت اولور

ارتقا

(ارتقا) نك استانبول و طشره
ایچون بر سنه لك آبوله سی ۳۲
غروشدر . پوسته پولی مقبولدر .
صحائف بالجله ارباب قلمه آچقدور . هر الی قلم
طوتان یازده بیلیر . مرکزی باب عالی
جاده سنده « معلومات » اداره خانه سیدر .

استانبول ایچون نسخه سی : ۱ پاره یه در
شم دیک جمعه کونلری نشر اولور
طشره ایچون نسخه سی : ۲۰ پاره یه در

افندی صاغ ايكن بزفندقليده دره ايچنده
اوپوروردق . بونلرده قزغاييلرده
اوپوروردق . باباسي بدستان دلالي
ايدى . قير صقاللي ، اورته بويل بر آدم
ايدى .. آناسي زه كلير كيدردي .
عجايب برقادين ايدى ! بو قلان يابارمش
ديرلردى . حتى او اورولان قوجه سنى ده
آتاستدن اوكرنديكى بوكو ايله آلمش ...
مايبدى وار

احمد راسم

امضاسز مقالات نام مستعار استعمالی

يكن نسخە مزدن مايد
« شوسرلري سزە يازان دە عالم تحريره
نام مستعار ايله اويله تتره يەرك كيرەشدر .
بيلم اينانيرميسكر ، اوصيره ده يازديغ
مقالات اوزرينه بنى نامنى موقتا كيزلەين
مشاهيردن برى اولمق اوزره قبول ايتديلر
ايدى ...

« عكس حالده ده نام مستعار استعمالك
قائده وذوقى انكار ايديله مز ، يعنى محررين
معروفه نك نام مستعار ايله برطاقم مقالات
يازمائري ده كنديلري ايچون موجب سعادت
وسلامت اولور . معلومدر كه اكثر محررين
اولجه هر ناصلسه اكتساب ايتدكري بر
شهرت ايله مطبوعات عالمنده حائز نفوذدرلر .
قارئین مقاله دن اول زيرنده كي امضايه باقار
اكر بو امضايه معارفه سى وارسه ، امضا
صاحبي كندنجە مشاهير محرريندن اولمق
اوزره قبول ايدلمش ايسه ، مقاله نه قدر
قنا اولورسه اولسون هم اوقور همده تقدير
ايدر ! .. نه چاره ، بورشي كه هر كون واقع
بوصورتله مظهر تقدير اولمش بر محررك
نام مستعار استعمال ايتمه سى مقاله لرنيك
مكمل ، منتظم اولماسي ايچون سعي وغيرته
بولونماسي موجبدر ؛ زير نام مستعار استعمال
ايتمه سيله كندني بر مبتدى حال وموقعه
وضع ايتمش اولور و آرتق شهر تكي آفاق
اولان نام حقيقتيندن استفاده ايدمه مز ،
خلاصه ، اويله بر محرر مقاله شنه بر نام مستعار
وضع ايتمه كنديني ، امضالري هر نوع
اقتدار علمينك بر تمثالي عدايديلن بختياران
زهره سندن موقتا حيقارمش بولونور .
« برده بوصورت اوتى زياده چالشمغه
ميجور ايتمه كره بر ايزر نوع امتحان مقامنده
كچر صنعت تحريره ترقى ويا تدي ايتديكي
بر محرر نام مستعار استعماله آكلايه سيلير ؟
چونكه نام مستعارله محض اولان مقاله سنك

مع مافيه بو چوچق هر زمان اسكمله ده
اوپورمازدى . بعضاً قبونك آرەلغندن
صيزار . ايكي پاتيك ايچنده محبوس ، ديكرى
باحاقليله ايكي طرفه ايكيه ايكيه يوريه رك
قارشى ديوارك ديمنده آغزيله صوطاشوب
چامور يابان اسيرچينك قيزيله يرلشيره
يوزى كوزى ، اللرى ، اوستى باشى ايجه
بولاندقدن :

— « آنه ! چيش ! » ديه طورديني
برده صاليور دكندن صكره آبول آبول
اوه يوللانيردى .
ايجريده :

— « بن نهيلهيم ؟ خفاف سليمان اغاي
باباسي ظن ايدردم . مكر دكل ايتمش . حتى
بركون قومشو او كي تيزم بو خانه دن بحث
ايدركن ديدى كه :

— « خير . اوچجى قوجه سيدر .
ايلك قوجه سى محكمه ده مباشر ايدى .
ياشلي ديه بكنمدي . قيو باجه كزدى .
اك نهايت بوشاندى . ايجه خاطر مده دكل
اما غالبا بيوك قيزى آندن اوله حق .
صكره بو اوغلانك باباسنه واردى .
حريف قهوه جي تابى ايتمش ! كوپه سنى
فلان صانديلر . قهوه آچديلر . بيلم
كندى روايتى ، اون آلتونى . اون بش
آلتونى ورمش ! نم اوستمه الزم دكل آ .
شوراده ، فيروز آغايه حيقه حق يولده
بردكانى وار ايدى . اوزمان آشاغى محله ده
اوپوروردى ... آمان ريم ! .. طاغله
طاشلره ! بركون حريفى سديه لره
كتيرديلر ... ايكي تقيش وار ايدى .
مكر غلظه ده بر قيز سورمش . نائل اوله ماش
زواللى چوق ياشامدى .. آندن
صكره ده بوسليمان آغايه واردى . فقط هيچ
راحتى يوق . ايكي چوچق ! الله ويرمسون
ايكيسى ده آفاجان ، آه ! سليمان آغاده
ياشلي ياشلي بر آدم ! آقشام اوه كلنجه
راحت ايتك ايتير . بونلردن وقت يوق .
ديكر مسافر تيزم صوردي :

— « ده تازدر دكلى ؟ »
— اويله يا ! تازدر . يكرمى بش
يكرمى التى وارسه آحق ... فقط قهردن
بوزولدى ... بيلم آ . بزم رقيه خاتمك
ديشي ... كويا اوغلانك باباسنده علت
وار ايتمش . بوكا كچمش ! قاشى ، كيربيكي
دوكولمش ... بنم بيلديكم زمانلرده كوزل
ايدى ...

— « قول جنسى دكلى ؟ »
— « خير . كوچك كنى بيلم . رحمتلى

ايكي ماويش كوز اوزرينه صالديني
سايه سى دوشونك آه ! اوپات پورون !
بتون باباسي ! او ايجه ، قانسز دوداقلر !
بتون خاله سى ! او يوارلاق چكه ! بتون
آبالاسي ! ايشته بوسيا ايله انظار دقت
او كنده بليرن بو چوچق ، او كنده تقيه .
سنگ اورنكي اوكلك اولديني حالده بلندن
باغلى بولنديني او طور اقلي اسكمله سنده
النده قابوق اتمك ويا صوده پشمش كستانه ،
آپوا بارچه سنى ، جينده كي ايكده ، وقره
اوزوملى ليلي مخلوطنى كوله طور ايدى .
محله نك نه قدر اويون ميتلاسي ، آحق
كوز ، باديك ، بودور ، كاش ، عجله بوي .
نمش ، تكنه قازينيسي وار ايديسه جله سى
بوسوقاقده اوينارلر ، كاه لوله جيلرده كي
خفافك اوغلى ياندن كله رك كيرديكي
قيرآت باصديرمه سنى قابوب قاجار .
درحال يانيق برواويلا شدتلى برتپمه
ايشيديلر . بوسوركلنى فرياد آره سنده
او ك قپوسى آجيلر ، چاتيق قاش ، مكمل ،
كوكسى آحق . قوللر صيوالى انتاريسى
طوبلو ، نعلينلى برنوع قادين اسكمله يي
حيزله قاپار .

— الهى ! يومور جاقلر چيقارك !
بر چوجغه راحت ويرمديكن . پيجار !
نداسيله ايجريه يه چكيلر . فقط بوندا
سوقاقده كي مشغوليت ايراث خلل ايتمز .
ايجريده :

— « اوغلان قورقدى ! طاماريني
باصير ، صوير ! » كورولتيسى دوام
ايدركن طيشاريدى ؛
« آلديره سيچ ! قالديرغيچ ، قرق اوچ ،
قرق درت ، قرق بش ... » ديه تعداد
وترقيم خطواته كرمى ويريلردى . كاه
كوشه ده كي عطارك او طوپال اوغلى تا قالا
قيله يم ديركن كنديني آله ميوب چارپار .
اسكمله ايله برابر اوغلانى ، فضلات
مستخرجه يي دويروب سكه سكه فراره
قدم باصار ، ينه عين شكل وصورتده ،
عيني توالنده برقادين قپودن كورينور :
— « ان شاء الله ! اوتنه كي ده قيريليرده
يوريه مز اولورسك » انكساريله صندلى
آرامندن سرنكون اولان حلال زاده يي
قوجاقلايوب اوه كير . خانه دن دوام
ايدن آوازويل ، ينه طيشارينك آسايشنه
خلل ويرمز .

— « آلتير ! آلتى فس يرندن
قالدى ! » صورتنده اصول تقيه نك
مطلقا سمعه لطف بياني اولديني مين
دايللر اراءه سنده (اله باشي يه) تبعيت
ايدلديكي طويولوب كورولوردى .

لكرينه ، او قاپاتورلرينه ، او قيسزلكرينه
اومرايلىك كرينه . رقتاً نادم اولمش كي
مونس ، آجيند بره حق وضعتلر آله .
قلايرنى كورملى ! .. هان اودقيقه مظلوم ،
مناضع ، نوازشكار ، عاليجناب ، فداكار
اوليوردرلر ؛ يالتاقلانيرلر ، اياقلمزك
آلتنده سورونورلر ؛ اك كوچ مطالباتى
آلقيشلره اسعاف ايچون تهالك كوسترلر
اك كوچوك ارزومز ايچون جانلرينى فدا
ايتمه حاضر اولدقلايرنى تا مين ايدرلر ؛
بزي او قشارلر .. نوازشلر ، بوسملر
ايچنده شاشيرتيرلر . اوزمان برچيچك ،
برشعر ، برمك اولورز . تجربه سز
كوكلى تسخير ايچون شيطانجه يالانلره
حيله لره مسلح اوله رق بزه هجوم ايدرلر .
لكن بوحيله كارلر اخلاقي ناصل
ا كلامالى ؟ بوبولاد كلارى ناصل
يوموشاتملى ؟ اوف ! ارككلرك قلابرى
روحلري حتى اللرى بيله قاتيدر .

بويچاره لكلمزك چاره سى ده يوق !
هب تجربه لرمله بيليركه ، اونلري رد
ايتسه ك بزي تعقيب ايدم جكار . اونلره
تصديق ايدم جكار ، راحت براقيه جقلر ...
يالوارسوق بزي عاديلكه ، باباغياقله اتهام
ايدمرك قاجه جقلر . بزدن نفرتلره
قاجه جقلردر ! ..

نه يالمالى ، ياربم نه يالمالى ؟ ..
مستسخى :

احمد حكمت

معرفت نامه دهر

Psychologie contemporaine

طوسون

دها بك كوچك ايكن طوپخانه ده
قره باش محله سنده او طور لرلردى . كورر
ايدم . باشنده طاسمه لى باصمه برتقيه ،
آنك اوزرنده مرجانلى ، بونجوقلى ،
خرمانعيلنى ، كوموش كوكوملى ، ديكيلى
نظر طاقى صارقار ، يانلردن آحق ،
آحق اولمقندن زياده اوچوق زنكلى
زلفلري قيويريله قيويريله چيقاردى .
شمدى برچين غصب اولان ناصيه سى
ينه بويله حيقق ، ينه بويله بللير قاشلره
خط بر آوزده ايدى . لكن آنه سنى قاش
مراقيلسى اولديغندن كندندن قولى
قيريق فنجان ايچنده آتيره بيلديكي راستيني
صولانديروب آرده برچكر ، الفى الفه
كتيرير . آرتق قاشلره عارض اولان
بونلورنك چقوره قاجش ، آز كيربكلى

اهمیتی آرتق امضاسندن دکل ، مقاله ده موضوع بحث اولان ماده نك فواند ملیه سندن صورت تبلیغندن نشأت ایده جکدر . اگر نام مستعارله یازدینی مقالات تقدیر ایدیلور بحق اعتراضاته هدف اولیورسه دیمک که کندیسسی ایچون ارتق استراحت یوروسی چالیشدر . همان تقاعدنی استدعا ایتلی ، بیهوده یه کاندلری قارالامیه رق موقعی یکیلره ترک ایله مه لیدر . ایشته کوریور . سکرکه محررلرک کندی کندیلری قوتتول ایچون نام مستعارده مراجعت ایتلری پک فائده لیدر .

« وولتر یو اصولی تطبیق ایلرودی . آقاده می به مجهول وکنج برشاعر امضاسیله شعرلر کوندیره رک یتیش یاشنده اولدینی حالده هوسکارلره مبتدیله مخصوص او طانی اضطرارلری چکمک ارزو ایدر ایدی . بوحر کتیله قوجه وولتر ، کندیسنک ناصل بر موقعده بولوندیغنی اوکرتمک ایسته یور . صوگوتلرینی وزن ومقایسه ایدیوردی : نه کوزل ، نه عقالنه حرکت دومافیس ده بونی تجربه ایتیمی دوشوندی . یازدینی برپه سی نام مستعارله بوتون تیاترولره کوندیره جک هر کیم کندیسنک اولدینی کشف ایدر ایسه مکافاة پیه سی اوتیاترویه ویره جک ایدی . دیر ایدی که : « هم مجهول همده مشهور اولمق پک لطیف یرشی اوله . حق ! » ایشته بودوق ده آتیق نام مستعارله حاصل اولایلیر ... سز بوقواندی ، بو لئانندی پروژه کزله یوق ایتک ایسته یور سکر . بو ، هیچ بروقت سومکدن خالی قالمادیغکر مسلک ایچون برحقسز لقدر . غزته جیلکی سومکدن هیچ خالی قالنه بیلمیری محررلک نهایتنر لطافتلره کوزل لکلره جاذبه لره مالکدر . بوجهتله قادیلر مطبوعاته نه قدر خواهشکار اولسه لر قیصقا نسلر حق لیدرلر .

« خلاصه : امضاسز ویانام مستعار ایله منتشر مقالاتک محظورلرینی فائده لرینی مکملآ دوشوندیم ؛ مهالک ملحوظه یی دفع ایچون برقاتون یایق مصیب اولمادیغته قانع اولدم ؛ بوبانده برتدیر اولمق اوزره غزته جیلک مسلکی ایچون ده اووقاتلق کبی بر بارو ، دهادوغروشی عادتا بر اضاف هییتی تشکیل ایدله سنی مصیب کوریورم . بوراده کندی طرفزدن مرتب قوانین حکمفرما اولمالیدر . ترتیب ایده جکمز نظامنامه ده مثلاً موجب مسئولیت اوله جق مقاله لره محررلرینک امضاسیله تشری قاعده مطلقه اوله رق قبول ایدله لیدر ؛ انتخاب

ایدیله جک بر قاج اعضادن مرکب مجلسزه محررلر اوزرنده مجازات انتباهیه اجرایی حتی بخش ایدیلره ک خلاف اصول وقاعده حرکتده بولونان رفقای مسلک برمدت ایفای وظیفه دن منع اولومالیدر . « فقط بواصولی بر قانون حکومت حالته ارجاع ایله هر حال وکارده نام مستعار استعمالی منع ایتک بر حرکت مفرطانه در . مطبوعاتک الک رنجی جاذبه سنی ، لطافتی غزته جیلردن ، قارئلردن نزع ایدیورسکر نافکو رسکر ؛ سزی کمال شفقتله سون ، ترقیکزه خدمت ایدن و شیمدی سزه اوزاقدن محبت و مایوسیتله نکران اولان معشوقه کرک سوسنی ، زینتی آلیورسکر ، رجا ایدرم ، یالواریم سزه عزیز معبوم ، اونک لطافت و ظرافتی غضب ایتیکر ! »

۱۰ ش

مقاله

— ۱ —

کیم نه دیرسه دیسون .. انسان عقل دینلن شهره سلامتدن برکده انحراف ایتیمی ؛ نه سوله دیکنی ، نه پایدینی بیله . میور . برحس آتشین مفکره سنی احاطه ایدیور . ایشته بو حس ، اونی .. اونک قلبی ، برحرص مهمک کانون اضطرار بنده بر باد ایدیور . فکر ، بومصدر معالی ، برکابوس مبرمک حوصله تضییقنده قالمش کبی ، مزعج بر ثقلتک زیرنده ازیلیور . روح ، بودیعه الهی ، بر عذاب معنوی ، بر صدمه مجهوله آردسندنه تیره یور . وجدان ، آه ، بوره بر معالای هدایت بوسنو حات زار حقیقت ، عقل ایله واهمه نك شوتصادم آتشریزی آردسندنه خراب اولیور . نظرلر ارتق جهان حقیقی کورمکدن محروم قالیور ... صوکره ، ینه مشؤم بر خیال ، بر سرعت نظر فریبانه ایله کچیور . کویا بردست موهوم قلمی کوستریور .. او ، ییچاره بر امید مهالکانه بر دست استمدادکارانه ایله صاریلیور .

نهایت ، جبر طبیعتله ، بر نقش دلپذیر (!) وجوده کلیور . فقط بوباز محبة طفلانه بی معنا ، و نتیجه سز دوشیور .

ایشته « معلومات » ک (۳۰۵) نومرولی نسخه سته ، امین فکری امضاسیله ، درج ایتدیریلن ورقه بویه بروهمک ، بویه برحسک محصولیدر . هر حالده قارئین کرامک انتظار موشکافانه لرینه تکرار عرض ایتک اوزره بعضی لرینی نقل ایدیورم :

« ایشم اولدینی وقت دائماً جاده یه چیقار ، خلقک اوکر باد محشر نمون (!) آردسندنه صباحی آقشامه وار دیرمق ایچون نه پایدینی برحس عبرتکارانه ایله تماشا ایدرم . » [۱]

« ... اگ زیاده حیرتمی جلب ایدن شی اکین کوزجی و حال اصنافه مخصوص قهوه خانه لرده انتخاب بیوریلان (!) « اکین ترکیلری » نك سویانمسی ایدی . کورسه کر باباجانلر نه قدرده یانبق سوله . یورلر ! [۲] .. هر نه ایسه ایچری کیردم . برکوشه یه چکیدم . ایجه صوکره اغالرده تغیلرینه ختام ویردیلر .. ذاتاً طبعمه کی سربسلکی بیلیرسکر [۳] » در حال ایچلرینه کیردم ... بوتورکی یی ترقی دمنی آلدیکر دیدم . خیر ، ترقی بزدن آلمش دیه آیا . قلا ندیلر . مکرسه غزته یه عمر عزیز امضاسیله بویه برشیثک درج اولدینیغنی بیلیورلر مش .. [۴] حاصلی نتیجه محاورده ده آکلادم که بوتورکی اکینک ملی ترکیسی ایش [۵] حاصلی کیمک اولدینیغنی اشعار ایله حل مشکله همت بیورمکری رجا ایدرم » زوالی امین فکری افندی بیلمیورلر که عقلاک بوموهبه علیای عظیمک کوستردیکی خط استقامتدن آریلماسه لر .. و همک آتدینی خطه حقدو حسدن تخایص پای غفلته چالیشسه لر ده زیاده مساعی ادبیه لرینی تأمین ایتیش اولورلردی . بیلمیورلر که نام عاجزانه می لکه دار ایتک فکریله یازدقلری بوورقه بالعکس ، بر نور حقیقت و معصومیتک لمعانه بادی اولمش و کندیلرینک ماهیت فطریه لرینی میدانه قویمشدر .

شمدی هر صاحب وجدانک محاکمه حقیقت پروانه سته حواله ایدرم ؛ شو ورقه ذره حائر اهمیت میدر !؟ اوتورکیلر- ولو محصول قریحه م اولسون - مادام که « اکین ترکیلری » نامی تحتنده یازیلیور ؛ اکینک ملی تورکیسی اولدینیغنی اشعار ایتمز می ؟ [۶]

[۱] یازدینکر شیلرک مناسنی ینه سزه صورملی . کرباد محشر نمونی وجوده کتیرن خلق ، اوکر باد ایچنده بولان ینه خلق .. نه تضاد ! یوقبه : (اوکر باد محشر نمون آردسندنه کیرن خلقک صباحی ...) دیمک می ایسته یورسکر ؟ [۲] نه رنگین .. نه شاعرانه افاده ! [۳] هله باباجانلر ایچنده بولنورسه کز ! .. [۴] عشق اولسون شو حالاره ! اونلر غزته یی سزدن اول اوقومش ؟ [۵] اوبله ایسه شو باباجانلره برتشکر نامه تقدیم ایدیکر . [۶] ذاتاً ترقی نك « ده وارسه کوندیریکر » دیمه سی بونلره هیچ حاجت بر اقا ز .

مادام که اوترکیلری اصلاح ایدن ، غزته یه کوندردن بنده کرم ؛ وضع امضاده صلاحیت دار دکل می ؟ مادام که هر اثر زیرنده کی امضایه عائددر ؛ سکوتی پکک- ترکیلرک زیرینه - « عمر عزیز یک برادر- مرکزدر . » یازماسی شایان اعتراض استفسار میدر ؟

ایشته بوورقه نك بیهوده لکی بووجهله تظاهر ایتدکدن صوکره سبب اختیارینی وقفت بوندن اول « رقابت » حقنده کی مطالعه عاجزانه می عرض ایدیم :

« مصور فن وادب » ک (۷) نومرولی نسخه سنده کی مقاله لردن برنده ، شرک خوارق و بدایعی ، غریک ابداعات و اخترا- عاتی .. حاصلی بتون شو محنه فسحتسرای مدیننده کوریلن آثار ترقی رقابتله حصول بولدینی ذکر ایدیایور . نه مصیب مطالعه فقط شوراسی شایان تذکاردر که بو بر رقابت مترقیانه نتیجه سیدر ؛ یوقسه رقابت اصلینک انتاج ایتدیککی مساوی لایحصادر .

رقابت ، اگر باشقه سنک درجه رفعت واعتلاسنه وصول مقصدیله اختیار ایدیلیرسه نتیجه مذکور به نائلیت محقق عکسی مضر در . ایشته ورقه نك اختیار تحریرینه یگانه سبب ، شوایکنجی رقابتک ذهنه القا ایتد- یکی احتراصات آرام شکنانه دن عبارتدر . فقط امین فکری افندی امین اولمیدرلر که بوورقه ، بنجه ، هیچ بر تاثیر حاصل ایتد- مشدر . چونکه بن « اکین ترکیلری » نك درجیله افتخار ایتیورم که بوندن طولانی تأسف ایدیم . یالکر تأسف ایتدیکم بر جهت وارایسه اوده انفعالات نفسانییه قابیلوبده بر طاقم وجدان فریبانک تمدن و تمیزنه نائل اوله جیم دیه فکرک سلامتی قلبک صافیتی اخلاص ؛ ناصل جسارت ایدلیدیکدر .

بولدینغمز شومسلک معالای ادبیده بزدن بکله نیلن شی صداقت واستقامت ، حسن خدمتدن باشقه نه اوله بیلیر . بناء علیه بری بریمزک تدنینه دکل ، ترقیسنه خدمت ایتلی یز ، که منتظر اولان حسن نتیجه ده ساحه آرای انجلا اولسون . بز ، دائماً چالیشمالی یز ؛ سعی وغیرت ، باعث رفاه وسعادتدر . اکتساب معالی تمدید مساعی ایله حصول بولور .

• عمر عزیز

مدح

معلومات — طاهر پک مطبعه سنده طبع اولمشدر